

STANDARDY OCHRONY MAŁOLETNICH W UNIWERSYTECIE ŚLĄSKIM W KATOWICACH

SPIS TREŚCI

Postanowienia ogólne

Podstawy prawne

Rozdział I. objaśnienie terminów

Rozdział II. Weryfikacja osób w Rejestrze Sprawców Przepięstw na Tle Seksualnym oraz zasady bezpiecznego dopuszczania osób do pracy związanej z kontaktem z małoletnimi

Rozdział III. Zasady zapewniające bezpieczne relacje Pracownika z małoletnimi

Rozdział IV. Zasady bezpiecznych relacji między małoletnimi oraz zachowania niedozwolone

Rozdział V. Zasady i procedura podejmowania interwencji w sytuacji podejrzenia krzywdzenia lub posiadania informacji o krzywdzeniu małoletniego

Rozdział VI. Zasady ustalania planu wsparcia małoletnich po ujawnieniu krzywdzenia

Rozdział VII. Zasady przeglądu i aktualizacji Standardów

Rozdział VIII. Zasady i sposób udostępniania Standardów

Rozdział IX. Postanowienia końcowe

Wykaz załączników

Postanowienia ogólne

Uniwersytet Śląski w Katowicach prowadzi działania wobec osób małoletnich, związane z ich wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizowaniem innych zainteresowań, jak również opieką nad nimi, m.in. w ramach prowadzonych zajęć dydaktycznych, projektów edukacyjnych oraz współpracy ze szkołami. Mając na celu ochronę godności małoletnich i poszanowanie ich praw, a także stojąc na straży bezpieczeństwa słabszych, wprowadza się Standardy Ochrony Małoletnich w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach (zwane dalej „Standardami”), aby tworzyć środowisko, w którym osoby małoletnie mogą swobodnie i bezpiecznie oraz w warunkach dostosowanych do indywidualnych potrzeb rozwijać swoje pasje oraz zainteresowania.

Standardy Ochrony Małoletnich w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach zostały opracowane zgodnie z ustawą z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 560) oraz udostępnione publicznie w dwóch wersjach: pełnej oraz skróconej. Z dokumentem zapoznaje się w szczególności nauczycielki i nauczycieli akademickich oraz administrację akademicką Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, a także osoby współpracujące, studiujące i kształcące się w szkołach doktorskich.

Podstawy prawne:

- 1) Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483, ze zm.);
- 2) Konwencja o prawach dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r. (Dz. U. z 1991 r. Nr 120, poz. 526, ze zm.);
- 3) Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 2809);
- 4) Ustawa z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 r. poz. 1606);

- 5) Ustawa z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 560);
- 6) Ustawa z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1781);
- 7) Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 17, ze zm.);
- 8) Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1061, ze zm.).

Rozdział I

Objaśnienie terminów

§ 1

Ilekroć w niniejszych Standardach mowa jest o:

- 1) **Uniwersytecie** – oznacza to Uniwersytet Śląski w Katowicach;
- 2) **małoletnim** – oznacza to każdą osobę do ukończenia 18 roku życia, kształcąca się w Uniwersytecie, rekrutującą się do Uniwersytetu, kontaktującą się z pracownikami Uniwersytetu lub przebywającą na terenie Uczelni;
- 3) **Pracowniku** – należy przez to rozumieć osoby zatrudnione, współpracujące lub kształcące się w Uniwersytecie, które w ramach swojej działalności uniwersyteckiej mają lub mogą mieć kontakt z osobami małoletnimi;
- 4) **opiekunie małoletniego** – oznacza to osobę uprawnioną do reprezentacji małoletniego, w szczególności rodzica lub innego opiekuna prawnego;
- 5) **krzywdzeniu** – należy przez to rozumieć każde zamierzone lub niezamierzone działanie albo zaniechanie, które może doprowadzić do wyrządzenia szkody małoletnim, bądź stanowić zagrożenie względem dobra małoletnich i ich praw;
- 6) **Rejestrze** – należy przez to rozumieć Rejestr Sprawców Przepięstw na Tle Seksualnym, o którym mowa w art. 4 ust. 1 Ustawy;
- 7) **KRK** – oznacza to Krajowy Rejestr Karny;
- 8) **Pełnomocniku** – należy przez to rozumieć Pełnomocnika Rektora właściwego ds. ochrony małoletnich;

- 9) **Regulaminie zgłoszeń wewnętrznych** – należy przez to rozumieć Regulamin zgłoszeń wewnętrznych określający procedurę zgłaszania naruszeń i podejmowania działań następczych, stanowiący załącznik do zarządzenia nr 168 Rektora Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach z dnia 1 grudnia 2022 r. w sprawie ustalenia Regulaminu zgłoszeń wewnętrznych określającego procedurę zgłaszania naruszeń i podejmowania działań następczych;
- 10) **Ustawie** – należy przez to rozumieć ustawę z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich.

Rozdział II

Weryfikacja osób w Rejestrze Sprawców Przepiępstw na Tle Seksualnym oraz zasady bezpiecznego dopuszczania osób do pracy związanej z kontaktem z małoletnimi

§ 2

1. W Uniwersytecie istnieje obowiązek weryfikacji osób zatrudnianych lub dopuszczanych do innej działalności związanej z kontaktem z małoletnimi.
2. Zasady bezpiecznego dopuszczania osób zatrudnianych lub dopuszczanych do innej działalności, związanej z kontaktem z małoletnimi określa Rektor w formie zarządzenia.
3. Każdy Pracownik zobowiązany jest zapoznać się ze Standardami przed podjęciem zatrudnienia lub innej działalności związanej z kontaktem z małoletnimi, potwierdzić zapoznanie się ze Standardami, a także stosować się do postanowień tych Standardów.
4. Treść oświadczenia o zapoznaniu się ze Standardami i przyjęciu ich stosowania stanowi załącznik nr 1 do Standardów.
5. Oświadczenie, o którym mowa w ust. 4, może stanowić integralną część umowy o odbycie stażu, umowy wolontariatu lub innej umowy cywilnoprawnej.
6. Podpisane oświadczenia załącza się do akt osobowych osoby zatrudnionej, a w przypadku pozostałych osób – do teczki osobowej studenta, doktoranta, uczestnika studiów podyplomowych, dokumentacji danego wydarzenia lub

dokumentacji związanej z wykonywaniem umowy cywilnoprawnej, z zastrzeżeniem ust. 5.

7. Pracownikom mającym podejmować zatrudnienie lub inną działalność związaną z kontaktem z małoletnimi umożliwia i zaleca się udział w szkoleniu z zakresu stosowania Standardów w praktyce. Za organizację i treść szkolenia odpowiada Pełnomocnik.

Rozdział III

Zasady zapewniające bezpieczne relacje Pracownika z małoletnimi

§ 3

1. Pracownicy postępując w zgodzie z prawem powszechnie obowiązującym, wewnętrznymi regulacjami Uniwersytetu, w tym z niniejszymi Standardami oraz w ramach swoich uprawnień i kompetencji, zobowiązani są do utrzymywania profesjonalnej relacji z małoletnimi, działania w sposób otwarty i przejrzysty dla innych, adekwatny do sytuacji, bezpieczny, uzasadniony i sprawiedliwy wobec małoletnich.
2. Pracownicy traktują małoletnich z szacunkiem oraz uwzględniają ich potrzeby i prawa. Niedopuszczalne jest krzywdzenie małoletnich w jakiegokolwiek formie.

§ 4

1. W kontakcie z małoletnimi niedopuszczalne jest w szczególności:

- 1) stosowanie wobec małoletnich przemocy fizycznej lub nadużywania przewagi fizycznej np.: bicia, popychania, szturchania, ograniczania swobody ruchu;
- 2) stosowanie wobec małoletnich przemocy psychicznej lub nadużywania pozycji władzy, np.: poniżania, wyśmiewania, zastraszania, grożenia, pomijania, izolowania, dyskryminowania, wyzywania;
- 3) formułowanie negatywnych uwag lub komentarzy na temat wyglądu, pochodzenia, tożsamości płciowej, orientacji seksualnej, sytuacji ekonomicznej lub stanu zdrowia i sprawności małoletnich;

- 4) proponowanie małoletnim alkoholu, wyrobów tytoniowych ani nielegalnych substancji psychoaktywnych, spożywania ich wspólnie z małoletnimi lub w ich obecności;
- 5) nawiązywanie z małoletnim jakichkolwiek relacji romantycznych, emocjonalnych lub seksualnych, składanie mu propozycji tego typu relacji lub kontaktu, kierowanie do niego komentarzy, żartów, gestów o seksualnym charakterze oraz udostępnianie uczniom treści erotycznych i pornograficznych, bez względu na ich formę;
- 6) zatajanie informacji na temat nawiązania relacji romantycznej lub seksualnej pomiędzy małoletnim a osobą dorosłą, w szczególności Pracownikiem Uniwersytetu, lub jej nawiązanie, a także ukrywanie wiadomości dotyczących możliwości jednostronnej romantycznej lub seksualnej fascynacji na linii małoletni – osoba dorosła;
- 7) wręczanie i przyjmowanie prezentów od małoletniego lub jego opiekunów innych niż symboliczne;
- 8) zachowywanie się w obecności małoletnich w sposób nieobyczajny lub niestosowny, np. poprzez używanie wulgaryzmów, czynienie obraźliwych uwag oraz odnoszenie się do atrakcyjności seksualnej;
- 9) ujawnianie informacji wrażliwych, w szczególności dotyczących sytuacji rodzinnej, ekonomicznej, medycznej, prawnej małoletniego osobom nieuprawnionym, w tym wobec innych małoletnich;
- 10) rozpowszechnianie nieprawdziwych informacji na temat małoletniego, a także wszelkiego rodzaju poniżających, obraźliwych, ośmieszających małoletniego materiałów;
- 11) podnoszenie głosu na małoletnich w sytuacjach, które nie wynikają z bezpieczeństwa małoletniego lub innych małoletnich;
- 12) faworyzowanie niektórych małoletnich;
- 13) upublicznianie wizerunku małoletniego bez pisemnej zgody opiekunów małoletniego, z wyjątkiem sytuacji, gdy jego wizerunek stanowi jedynie szczegół

całości takiej jak zgromadzenie, krajobraz, publiczna impreza; zgoda na publikację wizerunku małoletniego stanowi załącznik nr 2 do Standardów.

2. Formy i przejawy krzywdzenia/przemocy wobec małoletniego: fizyczne, psychiczne, seksualne, zaniedbywanie – jako niedopuszczalne wobec małoletniego zachowania lub sytuacji określa załącznik nr 3 do Standardów.

§ 5

Relacje między małoletnimi a Pracownikami powinny obejmować:

- 1) działanie dla dobra małoletnich, w ich najlepszym interesie, z poszanowaniem ich godności i podmiotowości, przy uwzględnieniu ich emocji i potrzeb;
- 2) działanie wobec małoletnich w sposób otwarty i przejrzysty dla innych, aby zminimalizować ryzyko błędnej interpretacji zachowania;
- 3) utrzymywanie profesjonalnej relacji z małoletnimi i zachowywanie się względem nich w sposób niezagrażający, sprawiedliwy, odpowiedni do ich wieku, poziomu dojrzałości oraz sytuacji;
- 4) ustalanie reguł i zasad działania, jasne określanie wymagań i oczekiwań wobec małoletnich, odpowiednie do poziomu dojrzałości małoletnich ich wyjaśnianie oraz stanowcze reagowanie na zachowania niepożądane;
- 5) okazywanie cierpliwości i szacunku w komunikacji z małoletnimi oraz poszanowanie opinii wyrażanych przez małoletnich;
- 6) szanowanie prawa do prywatności małoletnich;
- 7) docenianie i szanowanie wkładu małoletnich w podejmowane działania;
- 8) informowanie małoletnich o decyzjach ich dotyczących, branie pod uwagę ich oczekiwań;
- 9) zapewnienie małoletnich o możliwości uzyskania pomocy ze strony Pracowników w sytuacjach odczuwanego dyskomfortu psychicznego i/lub fizycznego;
- 10) prowadzenie rozmów z małoletnimi wyłącznie przy otwartych drzwiach bądź w obecności osób trzecich, z wyłączeniem sytuacji, gdy prywatność lub inne dobro małoletniego mogłaby zostać naruszona;

- 11) reagowanie w sposób adekwatny do sytuacji i możliwości małoletnich, w tym dostosowanie poziomu komunikacji do małoletnich ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym niepełnosprawnych;
- 12) równe traktowanie małoletnich bez względu na płeć, orientację seksualną, sprawność/niepełnosprawność, status społeczny, etniczny, kulturowy, religijny i światopogląd;
- 13) fizyczny kontakt z małoletnimi jedynie w przypadkach uzasadnionych okolicznościami, w tym bezpieczeństwem oraz realnymi potrzebami małoletnich, przy uwzględnieniu ich wieku, poziomu dojrzałości, płci, kontekstu kulturowego i sytuacyjnego, z poszanowaniem granic intymności i w sposób, który nie może być uznany za nieprzyzwoity lub niestosowny. O ile to możliwe, kontakt fizyczny powinien być zawsze poprzedzony wyraźną zgodą małoletnich.

§ 6

1. Pracownik informuje małoletniego o zasadach bezpiecznego korzystania z Internetu i czuwa nad bezpieczeństwem korzystania z Internetu przez małoletniego podczas zajęć.
2. O każdym przypadku wystąpienia cyberprzemocy powiadamiani są opiekunowie małoletnich, a jeśli wymaga tego sytuacja angażowane są odpowiednie instytucje.

Rozdział IV

Zasady bezpiecznych relacji między małoletnimi

§ 7

1. Podstawową zasadą relacji między małoletnimi jest postępowanie względem siebie z szacunkiem, przy uwzględnianiu godności i potrzeb innych małoletnich. Niedopuszczalne jest stosowanie przez małoletniego jakichkolwiek form krzywdzenia wobec innego małoletniego. Małoletni powinni szanować prawo innych małoletnich do prywatności.
2. W relacjach między małoletnimi niedozwolone jest w szczególności:
  - 1) używanie wulgarnych słów, gestów i żartów, czynienie obraźliwych uwag;

- 2) wzajemne zawstydzanie, upokarzanie, lekceważenie, obrażanie i krzyczenie na innych małoletnich;
  - 3) nawiązywanie w wypowiedziach do aktywności bądź atrakcyjności seksualnej;
  - 4) wykorzystywanie wobec innych małoletnich przewagi fizycznej w postaci zachowań takich jak bicie, popychanie, przewracanie, ciągnięcie za części garderoby oraz ciała, ograniczanie wolności fizycznej, itp.;
  - 5) utrwalanie wizerunku innych małoletnich (filmowanie, nagrywanie głosu, fotografowanie) w sytuacji, gdy nie wyrazili oni na to zgody i w sytuacjach, które mogą ich zawstydzić lub obrazić;
  - 6) nieuprawnione upowszechnianie wizerunków innych małoletnich;
  - 7) udostępnianie między małoletnimi alkoholu, wyrobów tytoniowych, nielegalnych substancji, a także używanie ich w obecności innych małoletnich;
  - 8) utrzymywanie relacji intymnych i dopuszczanie się zachowań seksualnych mogących stanowić czyn zabroniony przez Ustawę.
3. Małoletni w kontakcie z innym małoletnim:
- 1) nie stosuje przemocy w jakiegokolwiek formie;
  - 2) odnosi się do małoletniego z szacunkiem oraz nie narusza jego poczucia godności;
  - 3) respektuje prawa i wolności innego małoletniego w ramach społecznie przyjętych norm i wartości;
  - 4) zachowuje życzliwość oraz kulturę osobistą;
  - 5) kontroluje swoje zachowania pod kątem wyrażania poglądów i opinii;
  - 6) wypowiada się w sposób, który nikogo nie krzywdzi, nie stygmatyzuje, nie obraża;
  - 7) reaguje na przemoc, której jest świadkiem lub, o której posiada informację, w szczególności poprzez poinformowanie o niej Pracownika Uniwersytetu.
4. Zgłoszenia jakichkolwiek form krzywdzenia wobec innego małoletniego może dokonać sam małoletni, opiekun małoletniego lub świadek zdarzenia. Do zgłoszeń, o których mowa w zdaniu pierwszym stosuje się odpowiednio § 8 Standardów.

Rozdział V

Zasady i procedura podejmowania interwencji w sytuacji podejrzenia krzywdzenia lub posiadania informacji o krzywdzeniu małoletniego

§ 8

1. Informację o krzywdzeniu lub podejrzeniu krzywdzenia małoletniego należy niezwłocznie zgłosić Pełnomocnikowi Rektora na adres podany na stronie internetowej Uniwersytetu, bezpośredniemu organizatorowi wydarzenia bądź w sposób określony w Regulaminie zgłoszeń wewnętrznych.
2. Postępowanie interwencyjne w sytuacji podejrzenia krzywdzenia lub posiadania informacji o krzywdzeniu małoletniego prowadzi Pełnomocnik Rektora.
3. W przypadku powzięcia informacji, o której mowa w ust. 1, Pełnomocnik Rektora dokonuje rozpoznania sytuacji oraz udziela niezbędnego wsparcia małoletniemu lub jego opiekunowi, w tym kieruje wyżej wymienionych do właściwych instytucji publicznych lub zwraca się do takich instytucji.
4. W przypadku stwierdzenia podejrzenia krzywdzenia lub posiadania informacji o krzywdzeniu małoletniego mogącym stanowić przestępstwo Rektor lub Pełnomocnik Rektora niezwłocznie powiadamia odpowiednie służby oraz organy ścigania lub sąd opiekuńczy, w razie potrzeby składając zawiadomienie o możliwości popełnienia przestępstwa.
5. W przypadku wystąpienia bezpośredniego zagrożenia dla zdrowia lub życia małoletniego należy niezwłocznie zawiadomić odpowiednie służby.
6. W przypadku, kiedy małoletni zgłasza osobie studiującej przebywającej na praktyce lub stażu, że doświadcza przemocy, ma ona obowiązek niezwłocznie zgłosić sprawę opiekunowi praktyki, dyrekcji placówki lub innej osobie odpowiedzialnej za kwestie bezpieczeństwa małoletnich.
7. W przypadku podejrzenia krzywdzenia małoletniego przez Pracownika, Rektor natychmiast odsuwa taką osobę od wszelkich form kontaktu z małoletnim, do czasu wyjaśnienia sprawy.
8. Dokumentację dotyczącą ujawnionych lub zgłoszonych incydentów lub zdarzeń zagrażających dobru małoletniego przechowuje się zgodnie z przepisami

wewnętrzny, w szczególności z Instrukcją archiwalną Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach.

Rozdział VI

Zasady ustalania planu wsparcia małoletnich po ujawnieniu krzywdzenia

§ 9

1. Uniwersytet w swoich działaniach dąży do zapewnienia najwyższego poziomu bezpieczeństwa i ochrony małoletnich.
2. Pracownik, który zauważył lub podejrzewa u małoletniego symptomy krzywdzenia zobowiązany jest podjąć odpowiednie działania w celu zabezpieczenia małoletniego przed dalszym krzywdzeniem. Jeśli jest to możliwe, Pracownik Uniwersytetu może zaoferować wsparcie emocjonalne małoletniemu, okazując empatię, wysłuchując uważnie małoletniego oraz okazując mu zaufanie i podstawowe wsparcie.
3. Przykłady symptomów krzywdzenia wyszczególniono w załączniku nr 4 do Standardów.

§ 10

1. Plan wsparcia małoletniego po ujawnieniu krzywdzenia ustalany jest przez Pełnomocnika Rektora w konsultacji ze specjalistami z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej i, w porozumieniu z opiekunem małoletniego.
2. Plan wsparcia małoletniego zawiera ustalenia dotyczące w szczególności:
  - 1) sytuacji małoletniego po ujawnieniu krzywdzenia lub uzasadnionego podejrzenia, w tym jego sytuacji psychologicznej, bezpieczeństwa, sytuacji rodzinnej i możliwości uzyskania wsparcia od członków rodziny;
  - 2) konieczności podjęcia działań interwencyjnych w celu zapewnienia małoletniemu bezpieczeństwa, w tym ewentualnego zgłoszenia krzywdzenia lub podejrzenia odpowiednim organom, instytucjom;
  - 3) udzielenia informacji oraz potrzeby pomocy w skontaktowaniu małoletniego, jego opiekunów z odpowiednimi instytucjami;
  - 4) współpracy z opiekunami małoletniego w zakresie zapewnienia mu pomocy.

Rozdział VII

Zasady przeglądu i aktualizacji Standardów

§ 11

1. Standardy podlegają regularnemu przeglądowi, przeprowadzanemu nie rzadziej niż raz na 2 lata, pod kątem ich zgodności z powszechnie obowiązującym prawem oraz uzasadnionymi potrzebami ochrony małoletnich w ramach działań związanych z kontaktem z małoletnimi, a w razie potrzeby aktualizacji w tym zakresie.
2. Osobą odpowiedzialną za dokonywanie przeglądu, o którym mowa w ust. 1, reagowanie na przypadki naruszenia Standardów oraz proponowanie zmian Standardów jest Pełnomocnik Rektora. Działania te prowadzone są w konsultacji z członkami Wspólnoty Akademickiej, którzy prowadzą działania związane z kontaktem z małoletnimi.
3. Wnioski z przeprowadzonej oceny Standardów dokumentuje Pełnomocnik Rektora.

Rozdział VIII

Zasady i sposób udostępniania Standardów

§ 12

1. Standardy są dostępne na stronie internetowej Uniwersytetu, w wersji pełnej oraz skróconej, przeznaczonej dla małoletnich. Wersja skrócona zawiera informacje istotne dla małoletnich oraz ich opiekunów.
2. Standardy w wersji papierowej dostępne są również do wglądu w Rektoracie Uniwersytetu.

Rozdział IX

Postanowienia końcowe

§ 13

Integralną część Standardów stanowią załączniki:

- 1) Załącznik nr 1 – Oświadczenie o zapoznaniu się ze Standardami Ochrony Małoletnich w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach;

- 2) Załącznik nr 2 – Klauzula informacyjna RODO dotycząca publikacji wizerunku małoletniego wraz ze Zgodą na publikację wizerunku małoletniego;
- 3) Załącznik nr 3 – Formy i przejawy krzywdzenia/przemocy wobec małoletniego: fizyczne, psychiczne, seksualne, zaniedbywanie – jako niedopuszczalne wobec małoletniego zachowania lub sytuacji;
- 4) Załącznik nr 4 – Rozpoznanie sygnałów wskazujących na krzywdzenie małoletniego.